

Kazuistika ze Steinerova Léčebně-pedagogického kurzu

Otto Specht

1873-1915

Wilhelm Uhlenhoff

Tohoto hydrocefalického mladíka, kterého měl Rudolf Steiner ve Vídni od 10. července 1884 až do 29. září 1890 za úkol vychovávat, musíme v rámci životních osudů dětí z Léčebně-pedagogického kurzu také jmenovat, protože Rudolf Steiner sám o něm v souvislosti se Sandroem a Willfriedem Immanuelem hovoří: „Dostaneme-li pak takové dítě starší [starší než Willfried, kterému během kurzu ještě nebylo ani jedenáct měsíců], pak musejí nastoupit ty věci, které jsem vám zčásti již vyložil, které jsem musel použít na chlapce, jehož jsem jako hydrocefalického dostal v jedenácti letech a který se zcela uzdravil.“

Gotthard Starké jednou upozornil na to, že toto uzdravení se neudálo „magickou“ cestou, nýbrž tím, že Rudolf Steiner znal racionální terapii a pak velmi důsledně prováděl léčbu. V *Léčebně-pedagogickém kurzu* to popisuje takto: „Věc spočívá v tom, že pohyb končetin jsem vzal velmi intenzivně do ruky a tím hydrocefalus zmizel.“ Nechal chlapce provádět smysluplné pohyby končetin, které měly působit na mozek formujícím způsobem. Terapie tedy byla určitým druhem léčebné eurytmie — nehledě na výchovnou a vyučovací práci, pro níž Steiner tehdy vyvinul principy pozdější waldorfské školní výchovy.

Míst o Ottovi, která obsahuje autobiografie Rudolfa Steinera *Má cesta životem*, jsme se dovolávali již v úvodní kapitole. Chceme-li sledovat Ottovo rodinné prostředí, musíme v zásadě zmínit dvě rodiny. Jedná se o dvě židovské rodiny jménem Specht, které bydlely společně v jednom domě v Kellingasse 19 ve Vídni. Dva bratři se oženili se dvěma sestrami. Ottovi rodiče byli Ladislaus (1834-1905) a Pauline (1846-1916) Spechtovi. Ottovi bratři se jmenovali Richard (1870-1932), (pak přišel Otto, narozen 18. 7.1873), Arthur a Ernst. - Do této rodiny doporučil Rudolfa Steinera Karl Julius Schroer.

Další údaje o Otto Spechtovi najdeme v dopisech Rudolfa Steinera rodině Spechtové z let 1884 až 1896. Ty ukazují především, jak silně byl Steiner spojen s rodinou, v níž strávil důležitá léta svého studentského období. Jednu pasáž z dopisu Paulině Spechtové tu vybíráme:

Otto Specht (druhý zleva)

„Výmar, 22. listopad 1890

Vysoce vážená milostivá paní!

Oznámila jste mi velmi dobré zprávy o Vašich milých dětech a tím jste mi způsobila velikou radost. [...] Mohla jste často dobře vidět, že s Vašimi dětmi, jmenovitě s Ottou, mě vážou neobyčejná pouta, a proto mi jistě neodepřete, abych se i nadále průběžně v tomto ohledu informoval. Pokud je skutečně možno říci, že jsem u Otty něco vykonal, pak to — věřte mi - počítám v každém případě ke svým nejlepším výkonům. A člověku přece jeho výkony dávají radost ze života.

Budete snad tak laskava a se zprávami o svých dětech mi sdělíte i to ostatní, co hýbe Vaším domem, kterého si tak považují. [...] S tím v upřímné velké vážnosti

Váš Steiner““““

Dva týdny po Léčebně-pedagogickém kurzu, 21. července 1924, popisuje během Pedagogického kurzu v Arnheimu Ottův osud ještě podrobněji:

„Protože jsem od svých 14, 15 let, abych vůbec mohl žít, musel vždycky dávat kondice, musel jsem si tuhle pedagogiku vydobýt v bezprostřední vyučovací a výchovné praxi. Svěřili mi například, když jsem byl docela mladý, zrletý člověk, prostřednictvím jedné rodiny výchovu čtyř chlapců. Mezi nimi byl jeden - bylo mu tehdy 11 let, když jsem přišel do rodiny jako domácí učitel - který byl hydrocefalický nejvyššího stupně. Nerad jedl u stolu, nýbrž odcházel od stolu do kuchyně, kde byly nádoby, do nichž se házejí odpadky; tam jedl slupky z brambor, ale i se špínou, která se do nádoby dostala. V 11 letech vlastně ještě vůbec nic zvláštního neuměl. Zkoušeli, jestli by na základě předchozího vyučování, kterého se mu dostalo, nemohl udělat přijímací zkoušky do nějaké třídy obecné školy. Ale když odevzdal výsledky své zkušební práce, byl to jen sešit s velkou dírou vevnitř, kde něco vygumoval. Jinak vůbec nic u této zkoušky neudělal, a to mu bylo již 11 let. Rodiče byli nešťastní. Patřili mezi významnější měšťanstvo a všichni říkali, že ten chlapec není normální - a přirozeně mají pak všichni vůči takovému dítěti předsudky, když se něco podobného povídá. Říkali, že se musí naučit nějaké řemeslo, dál to nedotáhne. — Já jsem přišel do rodiny, ale nikdo vlastně nechápal, když jsem vyjádřil svůj úmysl, že když teď chlapce svěří zcela do mé zodpovědnosti, nemohu jim nic slíbit, jen to, že z něj dostanu všechno, co v něm je. - To nikdo nechápal, jedině matka, tak nějak přirozeně, a vynikající rodinný lékař. Byl to ten lékař [dr. Josef Breuer], který pak později společně s dr. Freudem založil psychoanalýzu, ale když byla ještě ve svém lepším stadiu; později se s ní rozešel, když začala být dekadentní. Ale dalo se s ním mluvit a to vedlo k tomu, že jsem potom chlapce vyučoval a vychovával.

Po roce a půl se hlava podstatně zmenšila a chlapec byl tak daleko, že mohl nastoupit na gymnázium. Já jsem ho pak provázel v jeho školních letech ještě dál, potřeboval doučování, ale mohl být přece po roce a půl přijat na gymnázium. Ovšem jeho výchova musela probíhat tak, že jsem někdy potřeboval půldruhé hodiny, abych připravil to, co jsem chtěl chlapci během čtvrt hodiny vštípit. Protože šlo právě o to přistupovat k výuce tohoto chlapce s maximální hospodárností, nikdy ničím nezabírat víc času, než je nezbytné. Jednalo se také o to, aby den byl rozdělen s velkou přesností. Určil jsem, kolik času musí chlapec muzicírovat, kolik musí cvičit, jak dlouho se musí procházet a tak dále. Pak, říkal jsem si, mohu s chlapcem uskutečňovat to, co z něj dostane všechno, co v něm je. - Ovšem byla doba, kdy se mi s touhle výchovou

Otto Specht

vlastně vedlo opravdu špatně. Chlapec byl celý bledý. Všichni lidé, s výjimkou matky a rodinného lékaře, říkali: Ten toho chlapce přivede do záhuby! - Já jsem odvětil, že ho nemohu samozřejmě dál vychovávat, když mi do toho bude někdo mluvit; ta věc musí pokračovat, jak bylo domluveno. - A pokračovala. Chlapec prošel gymnáziem, vystudoval, stal se lékařem a zemřel brzy jen proto, že během světové války byl jako lékař povolán na frontu a nakazil se tam nemocí, na jejíž následky zemřel. Ale své lékařské povolání dokázal velice dobře vykonávat. - Já to uvádím jen jako jeden příklad toho, jak je nezbytné hledět ve výchově na všechno, tedy například vnímat i to, jak se při určité terapii nakonec hydrocefalus týden po týdnu zmenšuje.“

28. září 1915 psal Rudolfu Steinerovi bratranec (strýc?) Hans Specht, o němž na některých místech také vypráví, například v osmém seminárním rozhovoru z 29. srpna 1919:

„Vysoce vážený pane doktore!

Teta (Ottova matka) a matka mě pověřily, abych Vám jako blízkému příteli naší rodiny sdělil smutnou zprávu, že náš milý dobrý Otto 14. září zemřel v Kongresovém Polsku jako oběť svého povolání. Ten nešťastník byl, jak víte, od začátku války na bitevním poli. V poslední době byl jeho lazaret, ve kterém působil jako vrchní lékař, proměněn v epidemickou nemocnici. A zde se nakazil tyfem a po čtyřech týdnech utrpení zemřel. Byl pochován přímo na místě samém. Jak moc nás, a zejména obě naše staré dámy tato rána zasáhla, si umíte, vážený pane doktore, který naši rodinu znáte, jistě velice dobře představit.

Váš velice oddaný Hans Specht“